

Na morju.

Črtica. — Napisal Franc Bregar.

Sečnik Mihael je končal predzadnje leto medicinskih študij, ko mu tiste počitnice umrje oče sredi dela. Na Savi je bil začel zidati velik mlin, par dni pred smrtjo je podpisal pogodbo, s katero se je obvezal v petih letih izplačati zelo obširni, a dosti ugodno kupljeni gozd, o drugih skrivnostih njegovega gospodarstva pa je itak komaj kdo kaj vedel. V hiši je nastala strašna zmeda in Mihael Sečnik, ki je že prišel domov truden in razdražen, ker je zadnje leto v Nemčiji veliko več delal kot spal in jedel, se je mnogokrat, ko so poklicani in nepoklicani svetovavci silili z vprašanji in pojasnjevanjem v objokano mater, prijel za glavo v svoji sobi in včasih šepetal, včasih kričal: „Tolle Wirtschaft! Tolle Wirtschaft!“ (Sečnik se je često, zlasti zadnji čas, zasačil pri nemških monologih in je mnogokrat raditega nehote zardel.) Najtežje je bilo to, da je bil Mihael najstarejši sin, medtem ko je bil njegov brat pet let mlajši, slabo razvit in brez prave gospodarske nadarjenosti; resnično se je bilo bati, da se lepo posestvo začne krušiti kot trhla razvalina, in kadar je Sečnik pomislil, da nimajo nikogar, ki bi z razumom in krepko voljo posegel med zmršene domače zadeve, je v zavesti svoje nemoči in popolnega neznanja škripal z zobmi in resno premišljeval, ali bi z lobanjo ob steno.

In če bi bila tudi samo skrb za domačijo, je bilo dovolj vzroka, da je Sečnik, ki je ljubil dom zelo zelo — dasi si je včasih v trenutku lažnivih refleksij očital, da ne ljubi nikogar razen sebe, in dom najmanj — do druge in tretje ure ponoči hodil po sobi gorindol, prižigal cigareto za cigareto, odpiral okno, da razkuži zrak, in ga zopet zapiral, ker ga je jezilo šumenje vode za hišo, si stokrat s silovitimi gestami in globokim glasom deklamiral:

Ah, dobro ti je tukaj, oče moj!
A jaz potujem pot ti negotov
brez smotra, brez prijateljev, drugov,
brez sreče, sam, a z dušoj žalostnoj ...

dokler ni mati tiho prišla po stopnicah in lahnó lahnó potrkala na vrata ter se zopet splazila v svojo sobo, da mu ne pokaže objokanih oči.

Pa ni ga razjedala samo skrb za domačijo. Ne, zadnje leto je doživel prvi roman, ljubezni stara zgodba se je ponovila v stari obliki, toda nanj je delovala kot smrt ali kot strašno razodetje. Ves njegov etični sistem se je ob tem dogodku nevarno zagugal in malo ali nič ni manjkalo, da se ni znašel

sredi razvalin, kar je mlademu človeku, ki ljubi naglico in gotovost, smrt, ker si rajši obtolče pesti in razbije čelo ob starem kamenju, preden začne zidati nanovo.

Dve leti je ljubil najlepše dekline v trgu, ljubil z nežnostjo mladeniča, ki ne misli čez trenutek, in z močjo moža, ki že razumno snuje bodočnost, a ko se je tretje leto vrnil iz Nemčije ... si je novi kodrolasi pristav, včasih zamišljen, a največkrat zelo zadovoljen, vihal brke na trgu in gospa sodnica mu je v zaupni družbi nadelala galantno ime Nepremagljivega. V mali, ljubi hiši — ki sem jo venomer oblaževal kot pes, si je sedaj govoril Sečnik — so pa bili mnogokrat spuščeni zastori tudi ob belem dnevu, mati je hodila okrog s povešenim, preplašenim pogledom in dekleta že itak ni bilo dva meseca na izpregled.

Sečnik je bil divji. Smrt očetova in homatije v hiši, to je leglo nanj le kot strašna teža, le kot velikansko breme, toda kadar je pomislil na oni dogodek — in mislil je vedno — je vse zavrelo v njem. Kot uganka se mu je zdel, dasi je neprestano in preživó čutil, da je resnica, in sicer ostudna resnica, ki mu je ob njej zatrepetalo vse živčevje, kadar si je predstavil podrobnosti dogodka, kakor če se človek dotakne mrzle in opolzkomokre golazni. Tako se je zgodilo, da je Sečnik mnogokrat napol slonel, napol ležal na mizi, grabil in mečkal prt pod seboj in šepetal z zaprtimi očmi:

„Ki sem jo ljubil kot pes ... kot pes, ki je žalosten nagobčnika, ker ne more lizati roke gospodarjeve! Ki me je neštetokrat obšla misel, da bi se zgrudil na kolena in si iz ljubezni in spoštovanja razbil čelo pred njo, ki sem cele ure ponoči postopal pod njenim oknom in širil roke, da poljubim nebo in zvezde na njem ... Ki bi slavca zadavil, da ji ne moti spanja ... Jaz sem se trudil v tujini živeti kot svetnik ... Klanjam se, gospodična! Vi ste se tačas izvrstno zabavali, kajne! Prav, zelo prav, kajti ura zamujena ne vrne se nobena, zlasti ura mladosti, ki jo le tepci zamujajo ... Moj Bog! Odpusti mi, če pregrešno govorim! Moj razum je zbehan ... Blisk imaš — prosim Te, udari! Zemlji zapoveduješ — naj se odpre in požre ...“

Tako je govoril v Sečniku človek, ki mu je prirojeno, da v bolesi obmetava zvezde s kamenjem. Včasih je govoril dolgo, dokler se ni ves zasopel, včasih pa se je nenadoma zavedel svoje visoke dekla-

macije in igralske poze in je naglo skočil, se vrgel v stol ter zakril obraz z rokami:

„Ali blaznim, ali se podlo hlinim, ali se mi sanja in se bom jutri zbudil zdrav. Včasih sem se čudil, kako morejo ljudje dvomiti o svoji biti, a sedaj res ne vem, če sem in če je svet krog mene... Toda eno je popolnoma gotovo: V krepost verjemi, kdor hoče; jaz nimam razlogov, da bi verjel, in si jih tudi nikakor ne mislim iskati.“

In zopet je, v trenutku, kot blisk, videl vso nezmyselnost svojega sklepanja. (Te dni se mu je velikokrat zgodilo, da sta se mu obenem v duši samostojno razvijali dve misli, in dokler je trdil eno, je že čutil, da je nasprotno resnično.) Obraz se mu je spačil v nasmeh — kot na ukaz in zoper svojo voljo — in Sečnik si je zašepetal:

„O logike! O logike!... Pa — kdo sme trditi, da človek ne more živeti brez logike? V dejanjih je očitno ni, zakaj bi morala biti v besedah in mislih!... Ah, tudi to je bedarija. Logika je, toda kdor je močan, jo lahko hvaležno odkloni in jaz jo odklanjam. Da, na trg stopim in zakričim: Gospoda, jaz vašo logiko odklanjam. Pomagajte si z njo, meni je boljše brez nje!“

Razširil je roke in visoko dvignil glavo ter dvakrat premeril sobo s trdimi koraki.

* * *

Konec dolgih dni brez hrane in trudnih noči brez spanja je bil ta, da je Sečnik zbolel, preden se je tega sam zavedel. Ko je okreval, mu je bilo, kakor bi se bil za mnogo let postaral. Vse, kar je doživel, se je umeknilo nekam daleč v preteklost; Sečnik ni več mislil na to, in kadar je pomislil, mu je bilo tako zoprno in tuje, da se je stresel. Zoprni so mu bili ljudje, s katerimi je občeval dannadan, zoprne knjige, zoprni je bil sam sebi. Nabralo se je bilo v njem mnogo tope resignacije — Sečnik je to imenoval „hudobijo“ — v kateri je trdil, da proda svet in kar je dobrega in slabega na njem s seboj vred za groš.

Zdravnik je silil na morje; Sečnik je pritrdil, da bi bilo popotovanje koristno, a ni niti pomislil, da bi kam šel. Mati ga je z boječimi pogledi in včasih mimogrede s kako besedo prosila, naj „skrbi zase“, pa on je ostal doma. Toda slednjič je prišel tovariš in prijatelj Masel in je opravil s Sečnikovo materjo vse sam. Tako so krenili na pot; Masel, človek, ki je bil vedno tri pedi nad zemljo in vsak trenutek pripravljen iztekati si eno oko, če bi mogel potem z drugim videti svoje ideale uresničene; Verbuč vedno enako miren in počasen, ki je trdil o sebi, da je „edini ohranil neizpremenjeno vsoto kranjskih

samobitnosti“, in ki je zato nosil na vsako pot s seboj veliko culo v jezo in veselje svojih tovarišev; Pratež, neroden in boječ mladič, ki je mislil s svojimi pesmimi zares, pa mu prijatelji niso veliko verjeli, ter Lončar, filozof z voljo in poklicem, malo prenatučnen in siten — „kakor vsi filozofi“, so pravili njegovi tovariši.

Sečnik se ni več znal prav znajti v tej družbi; bila mu je tuja in malodane več kot tuja. Pa je šel kot človek, ki mora opraviti dolgočasno in sitno delo prej ali slej.

* * *

Ladja je dosti mirno in zmerno hitro plula proti jugu. Dijaška družba je sedela na krovu, Sečnik tesno ob ograji, brezmyselno in nezavestno šepetaje že vstotič:

O Adrija, kako naj te objame,
kako te naj poljubi pogled moj! —

ostali pa okrog kart, ki jih je našel Verbuč med srajcami v culi. Drugih ljudi je bilo malo na krovu: trije mladi pari, ki se jim je na vsaki kretnji poznalo, da so ravnokar nastopili ženitovanjsko popotovanje, dva nemška študenta, večja italijanska družba, profesor s knjigo in kupom časopisov na kolenih ter nekaj starih samcev z Baedekerjem in kukali.

„To je torej morje!“ si je dejal Sečnik, pa je takoj nadaljeval: „O Adrija, kako naj te...“ Vtis te široke planjave in vse pokrajine, ki jo je risala božja roka s počasnimi, mirnimi potezami, je bil njemu popolnoma nov. Na vzhodu se je leno raztegnila dalmatinska obala kakor človek, ki je, od vročine omamljen, zdrsnil v vodo, zaprl oči, pozabil na svet, mlačni valovi pa mu pljuskujejo do prsi. „Da, tako zatisniti oči, nič se geniti, nič videti, nič vedeti... O Adrija, kako naj te objame...“ si je dejal Sečnik in je zatisnil oči.

„Pratež, igray, kot se spodobi!“ je zakričal Verbuč in je jezno vrgel karto.

„Čemu vpije, tepec?“ si je mislil Sečnik in je takoj zopet prešel v deklamacijo: „O Adrija, kako naj te...“ Na desno in levo leže otoki, zaspano iztegnjeni, okameneli iz dolgega časa in brezbriznosti, brez otročjega hrepenenja v oblake, kamor bi radi kranjski hribi. Tako je treba živeti. Solnce vzhaja nad njimi z zarjo in zlatimi oblaki in zahaja z vsem svojim nadutim veličastvom, vali se igrajo krog njih kot razposajena otročad in včasih besnijo ponoči in grizejo kot stekli psi, ladje plovejo mimo njih in popotniki mahajo z robci — a otoki so se iztegnili v vodi in ne vidijo nič, temveč so samo neskončno leni in brezbrizni. „Ko si bodo drugi zidali vile in gradili palače, si jaz kupim tak otok, dolg, ozek, le zasilo porastel, in si...“

„To ni slučaj, prijatelj, temveč spretnost in premislek!“ je dokazoval Lončar, ko je dobil igro.

„Kako je ta človek dolgočasen!“ si je mislil Sečnik in ga je pogledal od strani. „O Adrija, kako... Ne, nekaj drugega sem hotel reči. Nekoč sem predsedel ves popoldan v Monakovem pred Böcklinovo ‚Igro valov‘, pa sem bral v njej, kar mi je želelo srce in ne kar je bilo pisano. Toda sedaj čutim vso tisto veličastno praznoto morja, ko se po viharju trgajo oblaki na nebu in zadnji valovi begajo svoja neskončna, enakomerna pota; brez strasti, brez želja, v večni valoviti črti begajo in so kakor otrok v zibelki, ki se mu že napol zapirajo oči in ki mu prvi sen ljubeznivo kroži bela lica. Böcklin, ali si tudi ti videl morje tako in si videl delfina, ki kot slep dirja, brez volje in cilja, le da dirja, in ki ne more solncu napraviti boljšega poklona, kot da mu pokaže svoj mastni, mesnati rep? ...“

„Bijte se sami, jaz sem omagal,“ je dejal Masel tovarišem in prisedel k Sečniku ter mu del roko krog rame.

„Zakaj molčiš, duša?“

Sečnika je neprijetno izpreletelo. „Čemu me objema in kaka duša, za zlodja?“ si je mislil, dejal je pa: „Molčati je zlato!“

„Pa največkrat ponarejeno. Vidiš, jaz imam veliko rajši človeka, ki malo ve in o tem slabo govori, kot učenjaka, ki izvrstno molči. Ali verjameš?“ Objel ga je tesneje in mu pogledal v oči.

„Toda, človek, kaj to meni mar in čemu je treba še na ladji razglabljanj?“ Sečnik se ni mogel več premagovati in je svoj stol naglo odmeknil.

„Mislim sem te poučiti... pa kakor veš! Na zdravje in lahko noč, jaz bom spal.“ Zavil se je v površnik, ker je začel pihati dosti oster veter, in se udobno naslonil. „Sečnik, vrzi se po meni! Sitnim otrokom je postelja najboljše zdravilo.“

„Za svoje zdravje se bom pobrigal sam. Ti pa skrbi za dobro spanje.“

„Tudi pametno. Sebe in svoje premoženje izročam tvoji čuječnosti. Vidiš, Sečnik, bedec prijatelj je zlata vreden. Ali hočeš, da ti to resnico obširneje utemeljim?“

„Ne, hvala in spavaj sladko!“ je dejal Sečnik in se je že nasmehnil.

„Kdo bo spal?“ je vprašal raztreseno in z globokim glasom Verbuč in je takoj nadaljeval: „Lončar, modre poglede ohrani za svoje karte; moje jih niso vredne! — Kdo bo spal?“

„Jaz imam to resno voljo,“ je dejal Masel in je zaprl oči.

„Sram te bodi!“ je zamrmral Verbuč ter jel oštevat Prateža, toda Masel je komaj slišal: trikrat je globoko vzdihnil in je že spal, truden od vožnje

in omamljen od svežega morskega zraka. Sečnik ga je opazoval — prsi, ki so se enakomerno dvigale, tihi mir na obrazu, ki je kljub moški bradi ohranil še mnogo mladih, mehkih potez — in si je mislil: „Naiven, pa dober kot otrok!“

Voda se je začela vznemirjati. Veter ni bil močan, toda nebo so prepregli sivi oblaki, ne oblaki, ki nosijo vihar, temveč kakor mrzle in mokre jesenske megle. Iz dimnika se je valil bolj gost in bolj črn dim, mornarji so pospravljali po krovu in jeli zvijati plahte. Valovi niso bili veliki, pa težki in močni, kakor da se je razburilo najgloblje drobovje vodâ. Ladja se je enakomerno zibala, potaplja ostri kljun in zopet dvigaje vse svoje veliko in okorno telo. Popotniki so malo nemirni postopali po krovu, mlada dama je lupila citrono in nekaj jih je že bilo zbežalo v salon; marsikatero nevajeno oko se je plašno ozrlo po valoviti ravani in na obilne pene, ki so se odbijale od skal na obrežju: to niso več mirne, pokojno dihajoče prsi, kakor nekje primerja Gorkij, temveč krčevito hropenje močnega telesa, ki je pred katastrofo.

„Časi so resni,“ je izjavil Lončar in Verbuč je spravl karte. Pratež se je bil naslonil na ograjo in široko gledal v globoke, kakor z oljem polite brazde ob ladji ter je očitvidno mislil na pesem. Vseh se je polotila tiha in prikrita razburjenost in Sečnik, ki je bil še slaboten od bolezni, je začutil, da mu srce utripa in da drgeče po vsem telesu.

„Pratež, kaj se držiš kakor milokljuna lastovka, ki jo je zalotila slana na poti?“ je zbadal Verbuč.

Pratež je hotel nekaj odgovoriti, a se ni mogel naglo domisliti in se je samo nasmejal.

„Poglej Lončarja! Obe roki v žepu in s stoičnim pogledom človeka, ki je na jasnem o problemu življenja in smrti. Ko se začne ladja potapljati, bo še prej pljunil v morje in potem šele mirno utonil... Ooo — in Masel zares spi, spi kot bi bil edini pravičnik na vodi!“

„Kaj mu hočeš?“ je vprašal Sečnik, ko je videl, da se mu Verbuč bliža s svojim težkim, počasnim korakom.

„Saj bo zmrznil v tem vetru!“

„To je njegova stvar. Naj spi!“

„In okradejo ga lahko do srajce!“

„To je pa moja skrb, ki sem mu postavljen za variha,“ je dejal Sečnik, a obenem mu je šinila druga misel v glavo. Nalahko je segel Maslu pod odpeto suknjo, mu potegnil veliko, srebrno uro iz žepa, jo snel z verižice in spravl. Masel se je samo premeknil in globlje vzdihnil ter dalje spal.

„Izvrstno! Naj dela pokoro, kanalja, kadar se zbudi!“ je zagodrnjal Verbuč, nato pa so se umeknili vsi štirje proti sredi ladje, kjer se je manj zibalo.

Popotniki so se bili razgubili s krova. Nebo je bilo čezinčez prepreženo s sivimi oblaki, voda se je v motnem odsevu neba temno, masno lesketala, dim je ostajal nizko nad gladino. Siva dalmatinska mesta na obali in otokih so se stiskala kakor mrtva, zapuščena gnezda pred nevihto. Kmalu je začelo škropiti v tankih, ostrih in mrzlih curkih.

„Masla bo treba vendarle zbuditi, da pride vsaj pod streho.“

Komaj je Sečnik izgovoril, se je Masel stresel, ker so ga zadele prve mrzle kapljice. Začudeno je pogledal krog sebe, naglo vstal in se opotekel na zibajočih tleh. Pograbil je površnik, ki je bil zdrsnil s stola, da pribeži na suho k tovarišem, a ko je hotel zapeti suknjo, je začutil, da mu verižica ohlapno visi ob telovniku. Naglo je posegel v levi žep, nato še v desnega, se ozrl po tleh, prevrgel plahto, ki je ležala na verigah ob stolu, še enkrat segel v žep, pogledal verižico, če je pretrgana, pazljivo obkrožil svoj prostor in stopil k tovarišem:

„Meni je nekdo . . . Meni so . . .“

„Kaj?“ je vprašal Lončar.

„Ah, nič!“ in je odhitel proti zadnjemu koncu ladje, kjer je imel spravljen svoj kovčeg. Naglo ga je odklenil, preteknil in prevrgel vse srajce, ga zopet počasi zaklenil in obstal zamišljen. Veter, ki je naraščal in je bil pri krmilu posebno močan, mu je snel klobuk, toda on ga je skoro nezavestno ujel in globlje potisnil na čelo, a zgenil se ni z mesta.

Sečnik ga je opazoval odstrani in se mu smehljal. Toda ko se Masel le ni hotel umekniti z dežja in vetra, se je začel zavedati, da je napravil neumnost, in je stopil k njemu.

„Kaj je, Masel?“

„Nič,“ je odgovoril in je gledal proti megleni obali.

Sečnik se je vznemiril. Potegnil je uro iz žepa in jo dal tovarišu.

Masel je zardel, kakor bi njega bili zasačili pri tatvini, in je uro naglo in jezno spravil.

„Ali je sedaj dobro?“ se je nasmehnil Sečnik.

„Slabo, jako slabo, prijatelj!“ Ni ga pogledal, temveč je še vedno temno zrl proti obali.

„Kaj je slabo?“

Masel je molčal.

„Kaj je slabo?“ je ponovil Sečnik in glas mu je že trepetal razdraženosti.

„To uro mi je dal oče pred smrtjo, pa . . .“

Sečniku se je zjasnilo. „Čemu je bilo treba te neumnosti?“ je pomislil in zardel ter dejal prijatelju:

„Nisem vedel, dragi, res nisem vedel. Bog mi je priča, da nisem pomislil . . .“

Masel je še globlje zardel in oči so se mu vlažno zasvetile. Sečnik ga je v čudu pogledal, a ko

je zapazil solze, se mu je v srcu dvignila kakor uporna jeza. „Babjih komedij pa zaraditega vendarle ni treba,“ si je mislil in se je že hotel obrniti.

„Ne, Sečnik, ti ne razumeš. Ko mi je dal oče to uro, mi je rekel: Ti jo pa zapusti svojemu sinu, France, naj se ve, da sem živel! — Pazim nanjo, in ko sem lakoto trpel, mi ni prišlo na misel, da bi jo zastavil. Pa glej, Sečnik, tu pred teboj jo vržem v morje, če hočeš, in ne enkrat ne bom vzdihnil za njo!“

„Zakaj potem . . . Saj jokaš! Ti jokaš!“ Prijel ga je pod pazduho in ga peljal na drugo stran v zatišje, kjer ju tovariši niso mogli videti.

„Nič ne jokam . . . Da, jokam in ni me sram!“ Naslonila sta se ob ograjo; spodaj se je lomila in penila slepa sila velikanske vode. Sečniku se je skoro vrtelo v glavi, v srcu pa mu je kljuvala ona sladka bolečina, ki vedno naznanja, da se veselo poraja ljubezen.

„Vidiš, stvar je resna, zelo resna. Ko sem opazil, da mi je zmanjkalo ure, sem se takoj vprašal: Kdo je? Kdo je? In ko sem tu stal in mislil, mi je šinila misel . . . sram me je skoro povedati, toda bil sem še ves zmeden od spanja in sem si rekel: Verbuč jo je in nihče drugi! Na Dunaju je stradal in kje je sedaj dobil za pot? Skoro gotov sem bil, da jo je vzel Verbuč . . .“

„Sedaj veš, da je ni ukradel, in je vendar opravljeno, ne?“

„Kako opravljeno?“ ga je pogledal Masel globoko in začudeno.

„Uro imaš in veš, da Verbuč ni tat!“

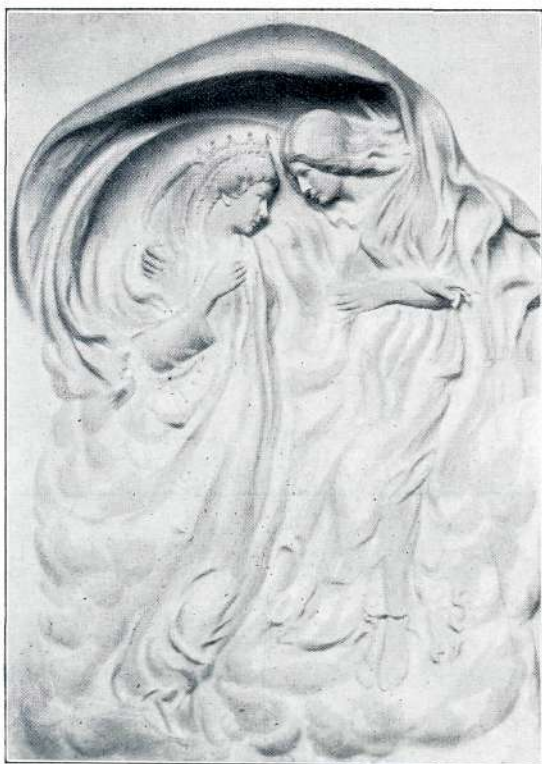
„Kaj ura, ampak krivica, krivica! Ali veš, da je Verbuč z menoj velikokrat delil zadnjo cigareto in da mi je enkrat posodil od denarja, ki ga je dobil za stanovanje? Vidiš, jaz sem na vse to pozabil — vrag vedi, kako sem mogel! — in sem videl pred seboj samo njegov lačni obraz in oguljene hlače. Krivica, prijatelj, krivica!“

„Toda Verbuč ni nič izgubil na poštenju niti pred teboj, niti pred menoj, niti pred svetom. Jaz ne razumem, zakaj bi . . .“

„To se čuti, Sečnik, in se skoro ne da spraviti v paragraf! Če jaz pravim v srcu: Moj tovariš je tat, žepni tat, sem umazal sebe in njega in to se ne da več izbrisati, ni je pokore in zadoščenja. Kako naj rečem . . . ne, povedati se ne da, toda jaz se sramujem pred seboj in pred teboj.“

Ladja se je jela zibati na desno in levo; včasi je zazijalo ob boku široko žrelo zelene vode, da se takoj zopet zasuje z bučečimi penami. Sečnik se je zagledal v to divjo, neukročeno moč, mislil pa je na Masla in si je vedno moral ponavljati: „Kolika vera! Kolika vera!“

„In ni samo to,“ je nadaljeval Masel. „Ti veš, kolikokrat smo presedeli v gostilni do polnoči in dalje — že prejšnja leta in sedaj, ko te ni bilo na Dunaju, še večkrat — pijani ne od vodenega piva in slabega tobaka, temveč od upanja vase in v mladino in bodočnost... Jaz bi takrat mogel zadaviti človeka, ki bi mi rekel, da kdo izmed nas ne misli pošteno, sedaj pa sem sam obdolžil... ah, te vražje solze — jaz ne vem, kam se bom del, če me sedaj kdo vidi!“

TEODOR CHARLEMONT

CESARICA ELIZABETA

reliefna podoba na dunajskem pokopališču

Sečnik je tudi sam zardel; tudi on je čutil, kakor da se mu hoče nabirati v srcu sladko-gorjupa solza. Sramoval se je tega, a obenem ga je obšlo veliko, razbrzdano veselje, da bi kričal ali da bi objel Masla krog vratu in ga tesno, tesno pritisnil nase. Z vso silo se je naslanjal na ograjo in se odmikal, kakor se je ladja zibala, kot bi hotel še močnejše razmajati nje veliko telo. V grlu ga je stiskalo, v prsih pa mu je vse kipelo, da je komaj našel besedo.

„Masel, hvaležen sem ti, resnično sem ti hvaležen... Jaz nisem jokal, ko mi je oče nanagloma

umrl, in tudi takrat, ko... Da, še veliko ti imam povedati. Letos sem doživel za deset let, deset dolgih let, in sem sramotno skrival pred teboj kot molčeč in gnil grob. Ti ne veš, koliko gorja mi je prizadelo Anica in kako me je to ubilo, čisto ubilo. Smrti se nisem bal, kadar sem pa pomislil, da bi njo še kdaj srečal, sem trepetal strahu in studa. Nič junštva in plemenite velikodušnosti, ampak sedaj bom vendarle miren stopil pred njo in ji rekel: Na zdravje, Anica! Kako se imaš? — Ali razumeš, prijatelj?“

„Ne popolnoma,“ je dejal Masel in se je nasmehnil.

„Vseeno. Saj sam komaj!“

Ladja se je močno nagnila na levo in prvi val je s peno brizgnil Sečniku v obraz. On se je smeje obrisal, prijel prijatelja pod pazduho in ga peljal proti sredi k tovarišem. Družba je bila jako slabo razpoložena. Pratež je bil nenavadno blede, Lončar je truden ležal v stolu, Verbuč je delal dolgočasne obraze in molčal.

„Kaj je z vami, ljube duše?“ je vprašal Sečnik.

„Predstavljamo Mrtva srca,“ je dejal Verbuč in je izkušal napraviti še bolj dolgočasen obraz.

„Verbuč, dragi dečko, ali bi hotel peti?“

„Peti ne znam, pa vriskati znam.“

„Še boljše! Daj, kar moreš!“

Verbuč je zavriskal, da se je kapitan ozrl od krmila.

„Verbuč, ljubo dete, ali hočeš pijače?“

„Ne norčuj se iz revščine, Sečnik!“ In ga je žalostno pogledal.

„Pojdi naročit natakarku in sem naj prinese, na veter in dež!“

„Hm, meni je prav povsod!“ je dejal Verbuč in se je obrnil kar se da počasi.

„Ali bi ne bilo boljše, če bi šli v salon?“ se je boječe oglasil blede Pratež.

„Kamor hočeš, kamor hočeš!“ Sečnik je prijel Masla pod pazduho, mu stisnil roko, in ko sta se spogledala, sta se oba nasmehnila. Za njima se je opotekal Pratež, zadnji pa je šel Verbuč: širil je nerodne roke in jezno godrnjal nad Lončarjem, ki je menil, da človek ničesar absolutno ne potrebuje, in pijače najmanj!

Ladja se je enakomerno pa odločno zibala preko valov. Stroji so delali z mrzlično naglico, orjaške železne roke so se v hitrem taktu dvigale in spuščale, brez prenehljaja, brez prestanka, kljubovaje trudu, kljubovaje času. Iz dimnika je hropel gost in črn dim ter se je razlival nad morjem kakor potok ali kakor reka.

